

Zemřel prof. MUDr. Jiří Fodor, CSc., FRCPC, FAHA (28. 10. 1927–10. 12. 2024)

10. prosince se uzavřel bohatý život profesora Jiřího Fodora, významného epidemiologa kardiovaskulárních chorob a preventivního kardiologa, který strávil většinu svého profesního života v Kanadě.

Jiří Fodor se narodil 28. října 1927 v Užhorodě v rodině dobře situovaného maďarského obchodníka se dřevem. Vyrůstal ve čtvrti Malá Praha, kde bydlela většina českých úředníků tehdejšího Československa a od jejich dětí se Jiří naučil dobře česky již v předškolním věku. Rodiče mu prokázali velkou službu, neboť ho dali zapsat do české školy. Tím si ovšem znepřátelili na zbytek života své maďarské příbuzné. Protože se oženil až v pozdějším věku, měl ke svým rodičům velmi úzký vztah. Jeho otec byl i předmětem vydrírání tehdejší StB a matku vzal Jiří později, po otcově smrti, s sebou do emigrace.

Po maturitě na gymnáziu v Michalovicích se rozhodl studovat medicínu na Karlově univerzitě v Praze (1946–1951). Po promoci pracoval nejprve v Ústavu patologické fyziologie UK u prof. Hepnera. Na pozvání profesora Fejfara přešel v roce 1952 do tehdejšího Ústavu pro choroby oběhu krevního v Praze-Krči. Pracoval ve skupině pro výzkum aterosklerózy a publikoval první práce o endogenním heparinu a vlivu na tzv. clearing factor, který byl později nazván lipoproteínovou lipázou. Již tehdy se zabýval otázkou postprandiální lipemie, které je v poslední době opět věnována pozornost.

Na popud profesora Fejfara přešel od patofyziologie k epidemiologii kardiovaskulárních chorob, nově vznikající vědní disciplíně. Zásadní význam pro něj mělo stipendium Světové zdravotnické organizace (WHO) na Jamajce v Epidemiologické jednotce Britské výzkumné rady W. Mialla (MRC Epidemiological Research Unit). Po návratu z Jamajky inicioval epidemiologické studie v Praze 2 a 4 (spolu s Helenou Geizerovou a Zdeňkem Hejlem). Rovněž provedl srovnávací studii s Göteborgem (publikováno ve Švédsku). Kontakty získané na Jamajce vedly i k tomu, že Praha přistoupila ke známé studii WHO s klofibrátem (WHO Cooperative Trial on primary prevention of ischaemic disease using clofibrate to lower serum cholesterol: mortality follow-up, Lancet 1980;2(8191):379–385).

V pohnutých srpnových dnech roku 1968 Jiří Fodor opustil Československo. Jeho cesta vedla nejprve do Vídně a později do Göteborgu, kde pracoval společně s Larsem Werkö na prvním registru infarktu myokardu ve Švédsku. V roce 1971 přijal nabídku z Kanady a stal se jedním ze spoluzakladatelů nové lékařské fakulty v hlavním městě nejvýchodnější kanadské provincie St. John's, Newfoundland. Kromě výuky na lékařské fakultě (v letech 1981–1994 zastával funkci proděkana) se věnoval i výzkumu. Jako první zahájil v Kanadě epidemiologické studie hypertenze a ICHS. Založil a stal se prvním prezidentem Canadian Hypertension Society. Rovněž založil a byl prvním předsedou Canadian Coalition for High Blood Pressure Prevention and Control. Jiří Fodor prosadil sepsání prvních kanadských guidelines pro léčbu hypertenze. Později inicioval i první kanadská lipidová guidelines a organizoval národní edukační kampaň pro léčbu dyslipidemie.

V roce 1994 se Jiří Fodor přestěhoval do Ottawy, kde až do svého odchodu do důchodu (2014) zastával místo ředitele výzkumu v Centru prevence a rehabilitace Ottawského kardiologického ústavu (Ottawa Heart Institute). V období posledních 20 let byl hlavním investigátorem řady mezinárodních projektů orientovaných na prevenci kardiovaskulárních chorob ve střední a východní Evropě a také hlavním investigátorem multicentrické, randomizované klinické studie HOPE TOO v Ottawa Heart Institute.

Po roce 1989 se mu podařilo navázat kontakty v Čechách i na Slovensku a býval častým hostem na našich akcích. Já jsem měla možnost pracovat pod jeho vedením jako postdoctoral fellow déle než dva roky na Memorial University v St. John's. Od té doby nás pojilo úzké přátelství s jeho rodinou.

Pro svou laskavost a osobitý humor se Jiří těšil velké oblibě u svých studentů a kolegů. Byl oddán své profesi.

Od roku 2015 žil Jiří Fodor se svou manželkou v Praze. S nadhledem pozoroval politické dění u nás i ve světě. Stále si udržoval přehled o nejnovějších klinických studiích v oblasti hypertenze a kardiovaskulární prevence. Hodně četl a užíval si kulturních a gastronomických nabídek Prahy. Až do pozdního věku si zachoval svůj osobitý humor.

Za zásluhy o prevenci kardiovaskulárních chorob obdržel ceny Kanadské společnosti pro hypertenzi National Health Scientist Award a Distinguished Scientist Award a Segal Award za zásluhy o prevenci kardiovaskulárních chorob udělenou Canadian Cardiovascular Society. V roce 2001 se Canadian Coalition for High Blood Pressure Prevention and Control rozhodla vyhlásit „George Fodor Award“ za zásluhy o kontrolu hypertenze. Publikoval více než 250 prací a bylo mu uděleno čestné členství České společnosti pro aterosklerózu, České společnosti pro hypertenzi, České kardiologické společnosti, Slovenské kardiologické společnosti a Slovenské společnosti pro aterosklerózu.

Loučíme se s mimořádnou osobností československé a kanadské preventivní kardiologie s díky za vše, co pro ni vykonal. Zařadil se mezi úspěšné absolventy Karlovy univerzity, kteří se mezinárodně prosadili. Vzpomínáme s úctou, čest jeho památce!

Prof. MUDr. Renata Cífková, CSc.